

บทคัดย่อ

การติดตามและประเมินผลการปรับปรุงและพัฒนาต้นแบบสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัยกับการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ ที่ได้ดำเนินการวิจัยในปี พ.ศ. 2552 ภายใต้แผนงานการพัฒนาต้นแบบสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ ของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเป็นต้นแบบของกระบวนการในการปรับปรุงแก้ไขที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม สำหรับผู้สูงอายุที่เหมาะสมและมีความยั่งยืน รวมทั้งสามารถขยายผลขององค์ความรู้ที่ได้นำไปประยุกต์ใช้ยังพื้นที่อื่นๆ ที่มีลักษณะหรือบริบทใกล้เคียงกัน

กระบวนการวิจัยได้คัดเลือกพื้นที่ศึกษาเดิม 4 พื้นที่คือเทศบาลตำบลยางฮอม จังหวัดเชียงราย องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกงเงิน จังหวัดขอนแก่น และองค์การบริหารส่วนตำบลปากบาง จังหวัดสงขลา รวมถึงพื้นที่ศึกษาเครือข่าย 3 พื้นที่ ได้แก่ เทศบาลเมืองแม่เหิยะและเทศบาลตำบลหนองตองพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ องค์การบริหารส่วนตำบลท่างาม จังหวัดสิงห์บุรี เก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามจากผู้สูงอายุ 502 คน การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มจากผู้บริหาร/นายก อบต., นักพัฒนาสังคมจังหวัด/นักพัฒนาชุมชนพื้นที่และผู้นำชุมชน รวม 15 คน และผู้สูงอายุที่อยู่อาศัยได้รับการปรับปรุง 34 คน

ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาที่พบด้านที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุในพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่จะมีปัญหาเหมือนกันคือห้องน้ำ ห้องส้วม บันได และความมั่นคงแข็งแรงของสภาพที่อยู่อาศัย และปัญหา ในการปรับปรุงชุมชนให้น่าอยู่สำหรับผู้สูงอายุ ได้แก่ปัญหางบประมาณที่จำกัด ขาดการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ ขาดการสนับสนุนจากภาคเอกชน สำหรับปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการปรับปรุงทั้งชุมชนและที่อยู่อาศัย ได้แก่ นายกอบต./เทศบาล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้ คือควรให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย กำหนดให้เรื่องการปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ แบบประเมินมาตรฐาน การปฏิบัติราชการของ อบต. และแบบประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติงานราชการ เพื่อ กำหนดประโยชน์ตอบแทนอื่นเป็นกรณีพิเศษ และสำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรเป็นแหล่งข้อมูลทั้งหมดในเรื่องการปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่ เหมาะสมกับการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ ทั้งการอบรม ต้นแบบ แหล่งทุน และอบต./เทศบาล ควรกำหนดเรื่อง การปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ อยู่ในแผนพัฒนา 3 ปี ของอบต./เทศบาล รวมถึงส่งเสริมการใช้ appropriate technology จากวัสดุของท้องถิ่น